

Velaatan vesiyyhtymän vesihuollon toiminta-alueen supistaminen

Selvitys

Sisältö

1	Toiminta-alueen lainsäädännöllinen tausta	2
2	Toiminta-alueen supistaminen	3
3	Lähtökohdat Velaatan vesiyhtymän supistamiselle.....	3
4	Vesihuollon turvaaminen Velaatan vesiyhtymän nykyisen toiminta-alueen alueella	4

Tämä selvitys on tehty osana Tampereen alueen vesiosuuskuntien toiminta-alueiden päivittämistä. Työn aikana järjestettyihin kokouksiin ja haastatteluun osallistuivat:

Tomi Jokinen	Velaatan vesiyhtymä
Pekka Heinonen	Tampereen kaupunki
Paula Saxholm	Tampereen kaupunki (4.7.2021 saakka)
Enni Virtanen	Tampereen kaupunki
Essi Huntus	AFRY Finland Oy (30.4.2024 saakka)
Terhi Renko	AFRY Finland Oy

Pirkanmaan ELY-keskuksen edustajat ovat osallistuneet työn aikana järjestettyihin kokouksiin valvontaviranomaisen roolissa.

1 Toiminta-alueen lainsäädännöllinen tausta

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta sekä vesihuollon kehittämisestä säädetään vesihuoltolaissa (VHL 119/2001). Vesihuoltolain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemäröinti (VLH 1 §).

Vesihuollon kehittäminen kunnan alueella on vesihuoltolain mukaan kunnan vastuulla (VHL 5 §). Jos suurehkon asukasjoukon tarve taikka terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat, kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään toimenpiteisiin tarvetta vastaavan vesihuoltolaitoksen perustamiseksi, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiseksi tai muun tarpeellisen vesihuollon palvelun saatavuuden turvaamiseksi (VHL 6 §). Käytännössä kunta voi täyttää järjestämisvelvollisuuden ryhtymällä toimenpiteisiin keskitetyn vesihuoltoratkaisun tai muun, tilanteeseen soveltuvan kiinteistökohtaisen vesihuoltoratkaisun toteuttamiseksi.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta säädetään vesihuoltolain 7 ja 8 §:ssä. Vesihuoltolain 7 §:n mukaan kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Toiminta-alueen tulee kuitenkin olla sellainen, että vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti. Lisäksi vesihuollosta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi perittävien maksujen tulee muodostua kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. (VHL 8 §.)

Kunta hyväksyy vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksyttyä toiminta-aluetta vesihuoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on tiedotettava riittävässä laajuudessa sekä varattava valvontaviranomaisille (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen) mahdollisuus antaa lausunto ja alueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi. (VHL 4, 8 §.)

2 Toiminta-alueen supistaminen

Kunta voi tarvittaessa myös supistaa vesihuoltolaitoksen jo hyväksyttyä toiminta-alueetta. Toiminta-alueen muuttamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin sen hyväksymisessä. Toiminta-alueen supistaminen saattaa olla tarpeen, jos olosuhteet ovat muuttuneet siten, että kunnalla ei enää ole VHL 6 ja 7 §:n perusteella velvollisuutta järjestää vesihuoltoa vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla tai vesihuoltolaitoksella ole mahdollisuuksia huolehtia vesihuollosta VHL 8 §:n 2 momentin mukaisesti taloudellisesti ja asianmukaisesti.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun (KHO 2017:7) mukaan toiminta-alueen supistaminen voi lisäksi perustua sellaisiin objektiivisiin seikkoihin, joiden vuoksi aiemmin tehdyn toiminta-alueen ulottuvuutta koskevan päätöksen perusteiden voidaan osoittaa olevan puutteellisia tai virheellisiä. Lisäksi ratkaisussa todetaan, että vesihuoltolaissa ei säädetä perusteista, joilla toiminta-alueetta voidaan muuttaa.

Toiminta-alueen supistamisen edellytykset ovat vesihuoltolaissa sidoksissa siihen, onko supistettavalla alueella vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjä kiinteistöjä (HE 218/2013 vp). Sellaisen toiminta-alueen, joilla sijaitsee vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjä kiinteistöjä, supistaminen edellyttää, että kunta päättää VHL 8 a §:n mukaisesti verkostoihin liitettyjen kiinteistöjen vesihuollon turvaamisesta.

3 Lähtökohdat Velaatan vesiyhtymän supistamiselle

Velaatan vesiyhtymän nykyinen toiminta-alue on hyväksytty vuonna 2004. Vesiyhtymällä on Rääkkäkankaalla pohjavedenotto, jonka vedenottolupa on 200 m³/vrk. Vedenottamolta toimitetaan vettä Velaattaan 36 liittyjälle. Jätevesien käsittely hoidetaan alueella kiinteistökohtaisin järjestelmin.

Velaatan vesiyhtymän alueella ei ole vesihuoltolain 6 §:n mukaista vesihuollon järjestämisvelvollisuutta. Alue ei ole taajama-alueetta eikä alueella ole todettu terveydensuojelullisia tai ympäristönsuojelullisia syitä.

Velaatan vesiyhtymän kyky huolehtia vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti (VHL 8 §) on heikentynyt. Vesihuollosta ei peritä vesihuoltolain 19 §:n mukaisia käyttömaksuja,

vaan maksuja peritään tarpeen mukaan epäsäännöllisesti. Vesi-yhtymän toiminta ei ole taloudellisesti suunnitelmallista ja ennakoivaa vesihuoltotoimintaa.

Vuonna 2020 laaditussa Tampereen kaupungin ja Tampereen Veden vesihuollon kehittämissuunnitelmassa esitetään, että Velaatan vesi-yhtymän tulee kehittää toimintaansa vesihuoltolain mukaiseksi (maksut, varautuminen, jne.) tai purkaa vesihuollon toiminta-alue (toiminta-alueen supistaminen kokonaisuudessaan). Velaatan vesi-yhtymän osakkaat eivät näe tarvetta säännöllisille käyttömaksuille, minkä vuoksi toiminta-alueen purkaminen nähdään parempana vaihtoehtona.

Velaatan vesi-yhtymän vesihuoltotoiminta on ollut vesi-yhtymän perustamisesta saakka pienimuotoista eikä se olisi välttämättä edellyttänyt vesihuoltolain mukaisen toiminta-alueen määrittämistä. Säännöllisten maksujen lisäksi toiminta-alueen määrittäminen lisää muun muassa myös vesi-yhtymän raportointivelvoitteita.

4 Vesihuollon turvaaminen Velaatan vesi-yhtymän nykyisen toiminta-alueen alueella

Esitetään, että Velaatan vesi-yhtymä vastaa tämän työn yhteydessä määritetyllä talousveden jakelualueella samasta toiminnasta kuin aiemmin toiminta-alueellaan. Toiminta-alueen supistamisen jälkeen vesi-yhtymän vesihuoltotoiminta siirtyy vesihuoltolain piiristä pienen talousvesiasetuksen (sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista, 401/2001) piiriin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vesi-yhtymän ei edellytetä perivän säännöllisiä käyttömaksuja ja raportointivelvoite vesihuollon tietojärjestelmään Veetiin poistuu. Vesihuoltotoimintaa valvoo edelleen kunnan terveydensuojeluviranomainen ja toimintaa koskevat edelleen säädösten mukaiset terveydensuojelulliset velvoitteet. Vesi-yhtymän tulee edelleen varautua erityistilanteisiin, kuten talousveden saastumiseen tai talousveden saatavuushäiriöihin.

Velaatan vesi-yhtymän toiminta-alueen purkaminen ja talousveden jakelualue on määritetty yhteistyössä vesi-yhtymän edustajan kanssa. Kiinteistöjä, joita muutos koskee, on kuultu muutoksen yhteydessä.